

Stanovisko Výboru regionů Bílá kniha Agenda pro přiměřené, udržitelné a spolehlivé důchody

(2012/C 391/02)

VÝBOR REGIONŮ

- konstatuje, že všechny klíčové subjekty, včetně místních a regionálních orgánů, které spravují doplňkové důchodové systémy pro většinu státních zaměstnanců, by měly být zapojeny do konzultace týkající se reformy vnitrostátních důchodových systémů;
- zdůrazňuje, že některé aspekty politiky EU v oblasti důchodů a strategie Evropa 2020 se vzájemně posilují. Dosažení vyšší míry zaměstnanosti v souladu se strategií Evropa 2020 přispěje ke zvýšení celkové udržitelnosti systémů sociální ochrany a důchodových systémů. Přiměřené důchodové dávky jsou na druhou stranu základním předpokladem pro dosažení cíle strategie Evropa 2020 snížit chudobu, vzhledem k tomu, že starší Evropané jsou i nadále zranitelnou socioekonomickou skupinou. Vedle reformy důchodového systému je také třeba přijmout soubor doprovodných opatření v politice trhu práce s cílem zajistit, aby starší lidé měli i v budoucnu přiměřené důchodové příjmy;
- vzhledem k pochybnostem souvisejícím s transparentností a výší poplatků a plateb spojených s různými formami soukromých důchodových systémů by uvítal srovnávací studii, jež by vedla k uplatnění osvědčených postupů v celoevropském měřítku.

Zpravodaj	pan Paul LINDQUIST (SE/ELS), předseda rady města Lidingö
Odkaz	Bílá kniha Agenda pro přiměřené, udržitelné a spolehlivé důchody COM(2012) 55 final

I. POLITICKÁ DOPORUČENÍ

VÝBOR REGIONŮ

Úvod

1. vítá, že se Komise snaží řešit závažné problémy, s nimiž se potýkají důchodové systémy mnoha členských států;
2. domnívá se, že zaručení udržitelných a přiměřených důchodů je mimořádně důležité nejen pro naši perspektivu růstu, ale i pro blahobyt občanů a jejich sociální zabezpečení;
3. podotýká, že základním předpokladem pro to, aby byly důchody spolehlivé a přiměřené, je dlouhodobá finanční udržitelnost důchodových systémů;
4. zdůrazňuje, že veřejné důchody budou mít i nadále důležitou funkci při zajišťování toho, aby měli všichni důchodci přiměřený důchod;
5. zastává názor, že k zaručení dlouhodobě udržitelných důchodů přispívá důchodový systém založený na nároku na důchod, který je přiměřený celoživotním příjmům;
6. zdůrazňuje, že důchodové systémy prošly dlouhým vývojem a byly utvářeny podmínkami v příslušných členských státech. Struktura veřejných důchodových systémů je proto záležitostí jednotlivých členských států;
7. konstatuje, že všechny klíčové subjekty, včetně místních a regionálních orgánů, které spravují doplňkové důchodové systémy pro většinu státních zaměstnanců, by měly být zapojeny do konzultace týkající se reformy vnitrostátních důchodových systémů;
8. konstatuje, že v mnoha členských státech nesou odpovědnost za podobu zaměstnaneckého důchodového pojištění do značné míry sociální partneři. V takových případech je tedy přirozené, že případné změny provedou oni;
9. podotýká, že bílá kniha vychází z článku 153 SFEU a že za utváření svých důchodových systémů mají hlavní odpovědnost členské státy. EU by tedy měla podporovat a doplňovat činnost členských států v oblasti sociální ochrany. Bílá kniha neobsahuje žádné konkrétní návrhy právních předpisů, a lze tedy konstatovat, že z hlediska dodržování zásady subsidiarity

a proporcionality nepředstavuje žádný problém. Výbor by chtěl nicméně podotknout, že každý případný legislativní návrh týkající se důchodů by měl být pečlivě analyzován z hlediska subsidiarity;

10. zdůrazňuje, že některé aspekty politiky EU v oblasti důchodů a strategie Evropa 2020 se vzájemně posilují. Dosažení vyšší míry zaměstnanosti v souladu se strategií Evropa 2020 přispěje ke zvýšení celkové udržitelnosti systémů sociální ochrany a důchodových systémů. Přiměřené důchodové dávky jsou na druhou stranu základním předpokladem pro dosažení cíle strategie Evropa 2020 snížit chudobu, vzhledem k tomu, že starší Evropané jsou i nadále zranitelnou socioekonomickou skupinou⁽¹⁾. Vedle reformy důchodového systému je také třeba přijmout soubor doprovodných opatření v politice trhu práce s cílem zajistit, aby starší lidé měli i v budoucnu přiměřené důchodové příjmy;

Rovnováha mezi prací a důchodem

11. souhlasí s plánem Komise zvýšit v případě potřeby věkovou hranici pro odchod do důchodu podle zvyšování naděje dožití. To může přispět k zajištění finanční udržitelnosti našich důchodových systémů. V různých členských státech však bude zapotřebí různých praktických řešení;
12. upozorňuje na skutečnost, že flexibilní věková hranice pro odchod do důchodu může vést k tomu, že se jednotlivci rozhodnou opustit trh práce později, než by bylo možné s pevně určenou věkovou hranicí pro odchod do důchodu. Bylo by tak možné pracovat déle v závislosti na různých podmínkách jednotlivců;
13. vyzdvihuje, že je důležité, aby se zvýšila účast starších pracovníků (55 až 64 let) na trhu práce. Pokud by bylo možné dosáhnout podstatného zvýšení míry zaměstnanosti⁽²⁾, mělo by to značný přínos z hlediska hospodářského růstu i větší udržitelnosti důchodových systémů;

14. konstatuje, že velký potenciál pro zvyšování tkví v zaměstnanosti žen, mladých lidí a přistěhovalců. Proto by chtěl zdůraznit, že je důležité zvýšit zaměstnanost všech věkových skupin a zlepšit podmínky pro dřívější vstup na trh práce. Je rovněž důležité zlepšit podmínky pro dřívější vstup na trh práce pro mladé lidi a přistěhovalce;

⁽¹⁾ CdR 319/2010 fin.

⁽²⁾ Podle Eurostatu, který je citován v bílé knize, činí v mnoha zemích méně než 40 %.

15. vyzývá členské státy a zaměstnavatele, aby zavedli opatření, která starším pracovníkům usnadní setrvat na trhu práce a povzbudí je k tomu;

16. uvítal by v případech, kde je to možné, rozsáhlejší využití fázového odchodu do důchodu, tedy postupného přechodu ze zaměstnání na plný úvazek k plnému důchodu;

17. konstatuje, že pravděpodobnost snížené pracovní schopnosti z důvodu dlouhodobých zdravotních problémů nebo zdravotního postižení s přibývajícím věkem značně stoupá⁽³⁾. Proto je mimořádně důležité, aby byla přijata účinná opatření v oblasti rekvalifikace a přizpůsobování, která umožní měnit povolání a zaměstnání během celého pracovního života, a aby společnost podporovala celoživotní učení a aktivní a zdravé stárnutí;

18. podotýká, že veřejné orgány a sociální partneři by měli rozvíjet a provádět další opatření s cílem podporovat a zvýhodňovat setrvávání starších pracovníků v pracovním poměru, a tak snížit a odstranit rozdíl mezi skutečným věkem odchodu z trhu práce a zákonným důchodovým věkem;

Doplňkové důchody

19. domnívá se, že veřejné důchodové systémy může významným způsobem doplňovat zaměstnanecké penzijní pojištění. EU by proto měla vybízet k šíření osvědčených postupů s cílem vytvořit v členských státech zaměstnanecké důchodové systémy a měla by více podporovat důchodové systémy opírající se o více pilířů;

20. vybízí Komisi a členské státy, aby se více zaměřily na zaměstnance malých a středních podniků, na osoby s nízkou kvalifikací a na pracovníky v atypických nebo strukturálně nejistých pracovních poměrech, kteří se zaměstnaneckých důchodových systémů často neúčastní ve stejné míře jako ostatní;

21. upozorňuje na skutečnost, že zaměstnanecké důchodové systémy se liší od soukromého důchodového spoření. Je velký rozdíl mezi zaměstnaneckými důchody a pojišťovacími produkty obecně. Další pravidla ohledně solventnosti mohou způsobit zvýšení nákladů na zaměstnanecké důchody, aniž by zlepšila důchodovou situaci zaměstnanců;

22. zastává názor, že veřejné důchody, eventuálně kombinované se zaměstnaneckými důchody, musí být natolik dostatečné, aby občanům umožnily zachovat si po odchodu do důchodu přiměřenou životní úroveň. Je však třeba podporovat také soukromé spoření a třetí důchodový pilíř;

23. upozorňuje na možnost podpořit odstraňování překážek větší účasti na trhu práce. Kvůli příspěvkům na zaměstnanecké

důchody odstupňovaným podle věku, které existují v dávkově definovaných systémech, je relativně drahé zaměstnávat a držet si starší pracovníky;

24. konstatuje, že zaměstnanecké důchody jsou často podmíněny určitou délkou zaměstnání, aby bylo možné započítat dobu pro přiznání nároku na důchod. Navíc mladší zaměstnanci poměrně často mění zaměstnavatele a někdy pracují i v jiných zemích. Je důležité, aby si tito zaměstnanci mohli započítat důchod, na který si vydělali;

25. staví se v zásadě kladně k převoditelnosti důchodových práv a očekává návrhy Komise. Upozorňuje však, že tato otázka je dost složitá. Je třeba zohlednit rozmanitost zaměstnaneckých důchodových systémů v jednotlivých členských státech. Zejména nesmí být narušena připravenost zaměstnavatelů na zaměstnanecké důchody přispívat. Navíc je třeba vzít v úvahu daňové dopady, zákony o majetkovém vypořádání atd.;

26. vzhledem k pochybnostem souvisejícím s transparentností a výší poplatků a plateb spojených s různými formami soukromých důchodových systémů by uvítal srovnávací studii, jež by vedla k uplatnění osvědčených postupů v celoevropském měřítku;

Rovné příležitosti mužů a žen

27. oceňuje, že Komise zohlednila doporučení Výboru⁽⁴⁾, aby se věnovala větší pozornost hledisku rovných příležitostí mužů a žen. Tato otázka má mimořádný význam pro místní a regionální orgány, neboť ženy tvoří v mnoha oblastech v tomto sektoru většinu⁽⁵⁾;

28. v zájmu snížení rozdílů mezi muži a ženami a zvýšení důchodů pro ženy podporuje doporučení Komise členskými státem ohledně zavedení stejné věkové hranice pro odchod do důchodu pro muže i ženy;

29. upozorňuje na skutečnost, že značné rozdíly v míře zaměstnanosti mezi ženami a muži ve věku 55 až 64 let vyžadují, aby se věnovala zvláštní pozornost aspektu rovnosti pohlaví z hlediska delšího pracovního života a aktivního stárnutí, například aby byla přijata opatření, jež umožní lepší sladění mezi pracovním a rodinným životem;

30. poukazuje na to, že nedostatek alternativních možností péče způsobuje v mnoha členských státech další zátěž především pro ženy, což často končí předčasným odchodem do důchodu;

31. je toho názoru, že vyšší procento zaměstnaných žen bude vyžadovat větší přístup ke kvalitním zařízením péče o děti a starší osoby. Místní a regionální orgány musí mít dostatek zdrojů, aby se s tímto úkolem vyrovnaly;

⁽³⁾ Applica, CESEP a Alphametrics (2007). Men and women with disabilities in the EU: Statistical analysis of the LFS ad hoc module and the EU-SILC.

⁽⁴⁾ CdR 319/2010 fin.

⁽⁵⁾ Eurostat (2008): „The Life of Men and Women in Europe – a statistical portrait“.

32. upozorňuje na skutečnost, že v některých členských státech ženy trpí více než muži dlouhodobými chronickými nemocemi či neduhy a častěji ohlašují sníženou pracovní schopnost, zatímco v jiných členských státech budou postiženi spíše muži. Místní a regionální orgány by proto měly nést zvláštní odpovědnost za zajištění dobrých pracovních podmínek pro své zaměstnance;

33. domnívá se, že možnost pracovat na částečný úvazek, například když jsou děti malé, může být pro mnohé – a zejména pro ženy – důležitým předpokladem k setrvání na trhu práce. Zároveň je důležité, aby lidé v nežádoucím zaměstnání na částečný úvazek neuvízli, neboť to bude mít negativní dopad na budoucí výši důchodu;

34. domnívá se, že aby v důsledku zákonem stanovené rodičovské dovolené nedošlo ke snížení výše důchodu, mohly by být členské státy podněcovány, aby prověřily možnosti započítat i tuto dovolenou do doby pro přiznání nároku na důchod. To by mohlo platit i pro základní vojenskou službu;

Informace

35. konstatuje, že reformy musí usilovat o nastolení takového důchodového systému, který by dlouhodobě zajistil stabilitu. Reformy budou úspěšné jen v případě, že budou vnímány

jako spravedlivé. To vyžaduje, aby veřejnost měla řádné povědomí o skutečných problémech a o všech jejich možných řešeních;

36. zdůrazňuje, že je důležité shromažďovat informace o důchodech, aby se občanům usnadnilo rozhodování o plánování důchodu. Volný pohyb v EU s sebou navíc přináší to, že v budoucnosti si stále více občanů bude započítávat důchod, na který si během celé profesní kariéry přispívali v různých zemích, což ještě umocňuje potřebu shromažďování informací;

37. žádá proto Komisi, aby zvážila vybudování společné internetové platformy pro shromažďování informací o důchodech;

Závěrem

38. zdůrazňuje, že přiměřené důchodové systémy jsou důležité pro blahobyt občanů a mají zásadní význam v tom, aby zabránily finančnímu přetížení místních a regionálních orgánů;

39. žádá Komisi, aby zajistila, že její budoucí kroky v této oblasti bude doprovázet řádné posouzení dopadu pokrývající zejména vliv na místní a regionální orgány;

40. žádá Komisi, aby zvážila, zda je pro tuto oblast potřebná koordinace v rámci otevřené metody koordinace s cílem podpořit volný pohyb i udržitelnost důchodových systémů.

V Bruselu dne 10. října 2012

předseda
Výboru regionů
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO